

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

**Soutěž -právní aspekty podmínek FRAND a jejich vztah k základním
principům práva**

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

Autor: Lukáš Pelcman

2015

Konzultant: JUDr. Václav Šmejkal, Ph.D

VIII. ročník

Vědecký seminář :

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VIII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO a jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15. 4. 2015

.....

Lukáš Pelcman

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Standardiza ní organizace a p íjetí standardu	4
2. 1 Standardiza ní dohoda a její posouzení vzhledem 1. 101 SFEU	5
2. 2 Nevyráb jící podniky a jejich vztah k FRAND závazku	6
3. Sout žn -právní aspekty FRAND závazk	7
3.1 Ur ení FRAND podmínek.....	7
3.1.1 Mariniellova metodologie	8
3.2 Postavení vlastníků práv duševního vlastnictví ke standardu ve vztahu k ostatním podnik m.....	12
3.2.1 Zneužití dominantního postavení podáním záp r í žaloby.....	12
4. St et s obecnými principy práva.....	17
4.1 Trestn právní povaha sankcí za porušení sout žního práva.....	17
4.1.1 Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege.....	18
4.2 Právní jistota a FRAND.....	19
4.3 Mechanismy na vyrovnání konfliktu se základními zásadami práva	20
5. Záv r.....	20

1. Úvod

Příjímání tzv. standardů, tj. jednotného požadavku na formu určitého produktu, systému, komponent nebo též postupu nebo služby¹, je oboustranně výhodné jak pro spotřebitele, tak pro podniky. Takovým sjednocením dochází k navýšení spotřebitelova komfortu spojeného se širší využitelností standardizovaných produktů na straně jedné, a ke snížení výrobních nákladů a tím i ke snížení konečných cen na straně druhé. Společně s přijetím standardu se ale zároveň zvyšuje tržní síla podniku, který drží práva k této technologii, která je nově přijímána za standard. Důsledkem je změna struktury trhu a mnohdy pak dochází ke zneužívání této velké tržní síly. V zájmu ochrany hospodářské soutěže je tak třeba přijmout opatření, která jsou s touto negativním vlivem zabránit. Mezi takové, mimo jiné, patří povinnost držitelů práv duševního vlastnictví ke standardům, tyto poskytovat k užití ostatním podnikům prostřednictvím licencí, které musí být spravedlivé, přiměřené a nediskriminační (z anglického fair, reasonable and non-discriminatory, resp. FRAND podmínky). Nikde však není konkrétně definováno, co za FRAND podmínky považovat a je zcela v kompetenci Evropské Komise v každém jednotlivém případě rozhodnout, zda je konkrétní jednání v souladu nebo v rozporu s FRAND podmínkami. Tato skutečnost vnáší do právních vztahů mezi držiteli práv duševního vlastnictví ke standardům a ostatními podniky velkou dávku právní nejistoty a je tak třeba zkoumat, zda institut FRAND podmínek, ve formě v jaké je v současné době konstruován, je vůbec v souladu s obecnými principy práva.

Jedná se o téma aktuální a vzhledem k nízkému počtu soudních rozhodnutí, o která by bylo možné se opírat, i o téma do značné míry nezmapované. Cílem této práce je předložení nástinu této problematiky a vnesení určitého vzhledu do této oblasti.

2. Standardizační organizace a přijetí standardu

O tom, zda technologie, postup nebo produkt bude v daném odvětví přijat jako standard, rozhodují zpravidla standardizační organizace (z anglického Standard-setting organizations nebo též SSOs). Jedná se o mezinárodní soukromoprávní sdružení, jehož členy jsou subjekty ve veřejném i soukromém právu, včetně národních standardizačních orgánů,

¹ Competition policy brief: Standard-essential patents. In: [online]. [cit. 2015-03-10]. ISBN 978-92-79-35553-0 ISSN 2315-3113. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/publications/cpb/2014/008_en.pdf

přímě už je vývoj, koordinace, propagace nebo jiná produkce technických standardů.² Z pohledu soutěžního práva však jde o sdružení podniků.

Samotný proces přijetí standardu probíhá podle vnitřních předpisů standardizačních organizací a předchází mu zpravidla volná soutěž vlastníků různých technologií, produktů nebo postupů, ze kterých je následně odbornou komisí, složenou z členů standardizační organizace, vybrán jeden, který je ustanoven standardem. Jako příklad můžeme uvést standardizované telekomunikační technologie 3G, resp. UMTS, a 4G, resp. LTE. Přijetí standardu je tak výsledkem konsenzu zainteresovaných subjektů, jehož cílem je poskytnout výhody jak spotřebitelům, tak podnikům nebo vládním orgánům. V důsledku sjednocení určitého postupu, jako výsledku standardizačního procesu, tak standardy přispívají k lepšímu postupnému trhu, umožňují podnikům těžit z úspor z rozsahu výroby, podnětují k dalším inovacím a v neposlední řadě přispívají k interoperabilitě³, tj. vzájemné kompatibilitě celé škály produktů, eventuálně dosažení vzájemné souladnosti různých systémů, z čehož těží především spotřebitelé. Standardy dále podporují jednotlivé vládní politické záměry a napomáhají legislativě ochraňující spotřebitele i obchodníky.⁴

2. 1 Standardizační dohoda a její posouzení vzhledem čl. 101 SFEU

Standardizace, resp. standardizační dohoda, nehledě na všechna pozitiva, která přináší, je nicméně soutěžním právem vnímána jako dohoda mezi podniky o sladění jednání na trhu. Svým obsahem tak tyto dohody spadají pod čl. 101 odst. 1 SFEU.

Porovnáme-li ale klady, které standardizační dohoda přináší s možnými negativními dopady na soutěž, dojdeme k závěru, že tyto dohody jsou s největší pravděpodobností způsobilé splnit požadavky stanovené v čl. 101 odst. 3 SFEU a v důsledku toho byt vyatý z působnosti čl. 101 SFEU.

Nicméně přijetí standardu poád ve své podstatě monopolizuje postavení podniku, který disponuje právy k duševnímu vlastnictví k tomuto standardu a de facto je takovému podniku přímě umožováno vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části určitých výrobků. Přijetí standardu tak do jisté míry uzavírá trh a iní výrobu n kterých produktů, bez užití nebo zásahu do práv duševního vlastnictví ke standardizované technologii,

² Standards organization. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Standards_organization

³ Evropská Unie. SD LENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Digitální agenda pro Evropu. In: Brusel, 2010.

⁴ Why we need standards. ETSI. [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.etsi.org/standards/why-we-need-standards>

doslova nemožnou. Ve snaze předejít možnému zneužití tohoto silného postavení, stanovuje Komise ve svém Sdělení povinnost poskytnout těmto stranám licenci k užití standardizované technologie a zároveň tak uinit na základě FRAND podmínek (viz kap. 1).⁵ Podniky jsou povinovány se k tomuto, v rámci standardizační dohody, zavázat ještě před jejím samotným přijetím, tedy před samotným přijetím standardu. Jedná se o tzv. ex ante FRAND závazek. Jsou-li dodrženy tyto požadavky, kromě samotného FRAND závazku ještě transparentnost celého procesu a neomezenost možnosti zapojení jednotlivých podniků do procesu standardizace, standardizační dohoda je následně považována za souladnou s pravidly hospodářské soutěže.⁶

2. 2 Nevyrábějící podniky a jejich vztah k FRAND závazku

Zatímco podniky, které jsou členy standardizačních organizací, mají povinnost zavázat se k poskytování licencí na základě FRAND podmínek ještě před přijetím standardu, v praxi často narážíme na situaci, kdy práva k duševnímu vlastnictví byla postoupena a vlastní je nový subjekt, který mnohdy není členem standardizační organizace a není tak povinován zavázat se ex ante k poskytování licencí na základě FRAND podmínek. Takový subjekt má sice povinnost poskytovat licence k užití právem chráněného standardu také, nicméně tato povinnost mu vzniká až po dokonění standardizačního procesu. V takovém případě mluvíme o ex post FRAND závazku. Na rozdíl od závazku ex ante, je tento považován za problematictější, zejména kvůli informacím, které je možné ve formulaci konkrétních podmínek po přijetí standardu zohlednit. Zatímco před přijetím standardizační dohody, nemusí být zcela jasné, jaké bude postavení podniku vlastnického práva k technologii, která možná bude přijata za standard, po dokonění celého procesu toto jasné je. Tedy v situaci, kdy se podnik zaváže licencovat na základě FRAND podmínek ještě před přijetím jím vlastněné technologie za standard, existují určité podmínky, na jejichž základě podnik licence poskytuje a zároveň v těchto podmínkách není promítnuta zvýšená tržní síla tohoto podniku. Tyto povodní podmínky je možné použít jako referenční rámec pro porovnání s těmi nově požadovanými. U závazku přijatého ex post žádný takový referenční rámec není, hrozí tak přirozeně vyšší riziko, že nově stanovené podmínky budou pro ostatní podniky škodlivější.

Nejastěji se do této situace dostávají subjekty, které fakticky nic nevyrábějí a živí je pouze licenční poplatky za poskytování standardů k užití ostatním, vyrábějícím, subjekty.

⁵ Tamtéž, část 7. bod 285 a.n.

⁶ Sdělení Komise – Pokyny k použitelnosti článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci, zejm. bod 280

Takové entity nazýváme nevyrábějícími podniky (z anglického non-practising entities).⁷ Tyto podniky jsou často ze silného postavení, které jim vlastnictví patentů ke standardům přináší. Na rozdíl od povodních vlastníků, kteří byli vázáni ex ante FRAND závazky, které lze obecně považovat za „přísnější“, často vykořisťují a mnohdy až šikanují ostatní podniky tím, že po nich požadují vyšší licenční poplatky, než jaké by nejspíš byli oprávněni požadovat, platily-li by pro ně FRAND závazky uzavřené ex ante.

Byla proto vyvinuta praxe na některých soudech v členských státech⁸, následně podpořená ze strany Evropské Komise⁹, která tento problém řeší dovozením povinnosti nevyrábějících podniků, kterým byl patent postoupen, držet se ex ante FRAND závazku, kterému se zavázal podnik, který patent vlastnil povodně. Nevyrábějící podnik je tak nově povinován poskytovat licence na základě FRAND podmínek formulovaných ještě před přijetím standardu, aniž by se k němu takovému sám zavázal.

3. Soutěžně-právní aspekty FRAND závazků

Závazek podnik poskytovat licence na základě FRAND podmínek sám o sobě ale neříká nic o faktické obsahové náplni tohoto pojmu. Bližší ujednání podmínek je pak list na smluvních stranách, eventuálně na standardizačních organizacích, které mohou zhruba načrtnout obrysy těchto podmínek pro odvětví, ve kterém působí.¹⁰ Dále však platí, že přesné náležitosti, jak mají být FRAND podmínky formulovány nikde stanoveny nejsou a posouzení, zda v konkrétním případě je licence poskytnuta v souladu nebo v rozporu s nimi, přísluší Komisi. K této problematice blíže viz kapitola 4.

3.1 Určení FRAND podmínek

Jak již bylo uvedeno výše, Komisi náleží oprávněně posoudit v každém konkrétním případě náplň FRAND podmínek. Proto také neexistuje žádný návod nebo doporučení, které by podnikům poskytlo alespoň jakou pomoc při formulaci těchto podmínek. Alespoň určitým vodítkem může být v tomto ohledu doktrína.

⁷ *Intellectual property and competition law: new frontiers*. 1st pub. Editor Steven D Anderman, Ariel Ezrachi. Oxford: Oxford University Press, 2011, xl, 495 s. ISBN 978-019-9589-951, *Chapter 16: Non-Practising Entities and FRAND Commitments*

⁸ Viz například rozhodnutí Nokia vs. ICOM [2009] EWHC 2742 (Pat), zejména body 35 a 36

⁹ European Commission press release, „Antitrust: Commission welcomes ICOM’s public FRAND declaration“

¹⁰ *Intellectual property and competition law: new frontiers*. 1st pub. Editor Steven D Anderman, Ariel Ezrachi. Oxford: Oxford University Press, 2011, xl, 495 s. ISBN 978-019-9589-951, *Chapter 16: Non-Practising Entities and FRAND Commitments*

3.1.1 Mariniellova metodologie

Na kdejší len Generálního editelství pro hospodá skou sout ž p i Evropské Komisi Mario Mariniello navrhuje ve své práci¹¹ ur itou metodologii pro bližší zkoumání FRAND podmínek.

Na jedné stran si je v dom zna né míry nejistoty, kterou institut FRAND podmínek do právních vztah vnáší, na stran druhé ale zároveň odmítá možnost fixního stanovení licen ních poplatk ú tovaných za umožn ní užití patentu. Je z ejmé, že takový postup by poškozoval vlastníky práv duševního vlastnictví, nebo v dob ur ování fixního poplatku by vlastníkem nem l dostatek relevantních informací, které by pro jeho stanovení bylo t eba.

Autor rozlišuje závazek poskytovat licence na základ spravedlivých, p im ených a nediskrimina ních podmínek *ex ante* a *ex post*. Uvádí, že p edpokladem pro to, aby bylo možné hovo it o porušení FRAND podmínek, je nutnost porovnat mezi sebou tyto dva stavy. Jak bylo popsáno v kapitole 2. 2, autor zde shodn vychází z p edpokladu, že situace, kdy standard ještě nebyl p ijat, m že být vhodným referen ním rámcem pro posouzení p im enosti podmínek požadovaných po jeho p ijetí. Situace, kdy jsou poplatky požadované vlastníkem duševního vlastnictví po p ijetí standardu vyšší, než byly p ed jeho p ijetím, nemusí ale nutn bez dalšího znamenat porušení licencování na základ FRAND podmínek. Tato skute nost m že totiž mít p í inu v mnoha dalších d vodech nejen pouze ve svévoli držitele práv duševního vlastnictví.

Mariniello p edkládá metodologii, jejíž aplikací by sout žní orgán byl schopen ur it, zda v konkrétním p ípad byla licence poskytnuta v souladu s FRAND podmínkami. Jedná se o ur ité vodítka, kterého se, a už Komise nebo národní sout žní ú ad, m že p i hodnocení tohoto stavu p idršet. Pro takové ur ení jsou podstatné p edevším ty i body.

3. 1. 1. 1 Vážná alternativa k přijímanému standardu před jeho přijetím

Celá metodologie z ejm vychází z p edpokladu, že o porušení FRAND je možné hovo it pouze v p ípad , kdy p ijetím ur ité technologie za standard došlo k vyn tí podniku, který tuto technologii vlastní, z konkuren ních tlak a v souvislosti s tím rovn ž k výraznému nár stu jeho tržní síly. FRAND závazek je tak in n vým nou za p ijetí ur ité technologie ostatními ú astníky standardiza ního procesu za standard. Ovšem v situaci, kdy neexistuje vážná konkurence, nelze podnik dop edu k takovému pln ní zavazovat a ten je dále limitován

¹¹ MARINIELLO, Mario. Fair, reasonable and non-discriminatory (FRAND) terms: a challenge for competition authorities. In: *Journal of Competition Law and Economics*. Oxford University Press, Vol. 7, n. 3, 2011, s. 19.

pouze ustanovením čl. 102 SFEU. První podmínkou je tedy existence dostatečné konkurence, která je v době před přijetím standardu schopna konkrétní technologii substituovat.

Zda existovala relevantní alternativa k přijímanému standardu, je možné zjistit zkoumáním různých skutečností, například zda v procesu přijímání standardu figurovala nějaká další technologie, zpočátku se jí stát, eventuálně jak široký byl okruh „kandidát“.

3. 1. 1. 2 Nemožnost předpovědět požadavky držitelů práv duševního vlastnictví po přijetí standardu

Pokud je možné dopředu relativně spolehlivě odhadnout požadavky licencování držitele patentu, lze vyloučit možné porušení podmínek FRAND, protože nebyly-li by obkáváné podmínky spravedlivé, přiměřené a nediskriminační, nejspíš by se technologie, za jejíž poskytnutí by takové podmínky byly požadovány, nestala standardem. Platí tedy, že bylo-li ostatním účastníkům standardizačního procesu dostatečně jasné, jaké podmínky mohou po přijetí standardu od podniku vlastníci vybranou technologií obkávat, námitky o porušení FRAND zde nemají místo, protože obkáváné už bylo zahrnuto v samotné dohodě o výběru konkrétní technologie.

Odhadem požadavků licensora se nicméně nemyslí jen a pouze cena, za kterou bude poskytovat licence, ale za takový odhad může též být považováno již samotné obkávání výrazného množství cen. Zkoumány musí být jednak ve veřejně dostupné informaci o možném budoucím chování licensora a jednak takové informace známé pouze určitým subjektům. Tímto subjekty se rozumí například možní budoucí držitelé licencí, kteří byli přítomni ve standardizačním procesu.

V tomto ohledu je třeba poznamenat, že porušení FRAND podmínek musí nutně být posuzováno vzhledem ke každé licenční dohodě zvlášť. To znamená, že jinak může být posouzena dohoda mezi držitelem práv duševního vlastnictví k přijatému standardu a držitelem licence přítomným na standardizačním procesu a jinak mezi stejným držitelem práv duševního vlastnictví a jiným nezúčastněným subjektem, který nemá takové informace o možném chování licensora po přijetí standardu, jako subjekt předchozí.

3. 1. 1. 3 Zhoršení licenčních podmínek po přijetí standardu

Za účelem konstatování porušení licencování v souladu s FRAND podmínkami je nutné, aby následné podmínky, za kterých jsou licence poskytovány v době, kdy je předem t

právu duševního vlastnictví uznán za standard, byly horší a méně výhodné než podmínky, za kterých byly licence poskytovány v době před tím.

Jedná se o přímé porovnání situace ex ante a ex post. Jak bylo uvedeno výše, nelze se ale bez dalšího domnívat, že vyšší cena ex post okamžitě indikuje porušení FRAND podmínek. Lze mít nicméně za to, že pokud se cena nezvýší a celkově se podmínky nezhorší, licensor se s největší pravděpodobností nedopustil porušení FRAND podmínek.

K tomu, aby bylo možné splnění této podmínky úspěšně testovat, je třeba mít k dispozici alespoň jednu licenční smlouvu z doby před přijetím standardu, dále musí být zřejmá cena, kterou držitel licence za užití duševního vlastnictví zaplatil (vzhledem k tomu, že smlouvy v oblasti právu duševního vlastnictví se často skládají z mnoha komponent, může být obtížné určit přesnou hodnotu za konkrétní části), a konečně, subjekt, se kterým byla uzavřena licenční smlouva ex ante musí být zhruba srovnatelný se subjektem, se kterým byla uzavřena ex post.

V případě, že nelze, pro nedostatek relevantních informací testovat, zda tato podmínka byla nebo naopak nebyla naplněna, posouzení zbylých tří podmínek je přesto stále nutné, neboť pouhá netestovatelnost této čtvrté podmínky nemůže zcela vyloučit porušení FRAND závazku.

3.1.1.4 Uzamčení držitelů licence ke standardizované technologii

Poslední podmínkou Mariniellova testu je nutnost reálné neexistence alternativních technologií, které by umožnily výrobcům v době po přijetí standardu výrobu konkrétního produktu, aniž by museli použít technologii standardizovanou. V případě, že není tato podmínka splněna, je velmi pravděpodobné, že v konkrétním případě nemůžeme o porušení FRAND podmínek hovořit, protože držitelé licencí mají v takové situaci možnost přejít za minimální náklady k jiné technologii.

Soutěžní úady ale musí, ve smyslu této podmínky, určit moment, kdy k takovému uzamčení došlo, přičemž možnost přechodu k alternativní technologii musí být zkoumána ve vztahu ke každé jednotlivé licenční smlouvě zvlášť. Pakliže tato možnost stále existuje, je zkoumaná dohoda považována za ex ante, v opačném případě je naopak považována za ex post.

Těbaže pouze dohody ex post jsou způsobilé porušit FRAND podmínky, je třeba mít na paměti, že k uzamčení držitele licence k určitým technologiím může dojít ještě před uiněním

závazku licencovat na základě FRAND podmínek. Jde zejména o takové situace, kdy držitel licence má určitý podíl v podniku vlastnícím standardizovanou technologii nebo dokonce vlastní práva duševního vlastnictví k jiné technologii, která je sama standardem pro technologii diskutovanou. V takových případech můžeme stříhovat o porušení FRAND podmínek, nebo zde není žádná spojitost mezi přijetím standardu a zesíleným postavením vlastníka práv duševního vlastnictví k přijatému standardu ve vztahu k subjektu držitele licence popsaného ve výše uvedených případech.

Je nicméně nutné pamatovat na skutečnost, že třebaže jsou držitelé licencí, vlivem přijetí standardu, uzamkní určitou technologii, neznamená to nutně v každém případě, že vlastníka práv duševního vlastnictví k této technologii přijetí podmínek, za kterých bude licencovat, nic neomezuje, eventuelně, že tato skutečnost nutně povede k požadování nepřiměřených poplatků za licence. V určitých případech je totiž možné narazit na situaci, kdy vlastník patentu působí na trhu pouze v pozici tzv. upstream marketera, tj. soustředí se jen na mapování trhu, potřeb zákazníků a analýzu toho, jak koncoví zákazníci nakládají s určitým produktem nebo technologií. Taková hra i mají, již z povahy jejich působení na trhu, malý zájem na omezování konkurence mezi subjekty užívající jejich technologii k výrobě produktů určených k prodeji koncovým uživatelům.

Na druhé straně subjekty, které by naopak užitek z navýšení požadovaných poplatků za licence měly, musí mnohdy vzít v úvahu soutěžní tlaky využívající nabídky produktů, které jsou vyráběny za použití jiné technologie, k omezení možnosti požadovat vyšší ceny za licence.

Shledá-li soutěžní orgán, že všechny z výše uvedených podmínek byly naplněny, eventuelně i z nich byly naplněny a některá podmínka nebylo možné testovat, porušení FRAND podmínek nemůže být vyloučeno. Nevýhodou této metody nicméně je, že říká velmi málo o tom, jaké jednání konkrétně je možné považovat za porušení FRAND podmínek. Naopak velmi dobře umožňuje rozhodnout o případech, kdy k porušení FRAND závazku nedošlo. Pro takové rozhodnutí stačí nesplnění, byť jedné ze výše uvedených podmínek.

Samotné substantivní posouzení naplnění FRAND závazku tak dále zůstává nedefinované. Mariniello v tomto ohledu uvádí, že při takovém posouzení je třeba zohlednit několik kritérií, přičemž v též se vychází ze striktního porovnání stavu ex ante a ex post. Poměrována by měla být zejména skutečná cena požadovaná za poskytnutí licence s cenou, která by pravděpodobně byla útočována, existovala-li by konkurence. Na místě je tedy

urité ekonomické modelování. Mlo by též být zkoumáno, zda p ípadný rozdíl v cenách požadovaných ex ante a ex post je způsoben ist posílenou vyjednávací silou vlastníka standardizované technologie nebo zda na zvýšení cen ex post m ly vliv i jiné faktory. Cennou informací m že také poskytnout porovnání licen ních poplatk požadovaných za užívání podobných technologií nebo názor nezávislých odborník i nezaujatých tržních subjekt . V n m ale musí být zohledn na d ležitost dané technologie pro ur ité odvtví a stejn tak riziko a prost edky vynaložené na její vývoj.

3.2 Postavení vlastníků práv duševního vlastnictví ke standardu ve vztahu k ostatním podnikům

Jak již bylo popsáno výše, vlastníci práv duševního vlastnictví, zejména patent , k technologiím, které byly p ijaty za standard, získávají díky uzav ení trhu v konkrétním odvtví, které je d sledkem p ijetí standardu, siln jší postavení v i ostatním tržním subjekt m. To s sebou nese riziko, že podniky, které takové postavení mají, jej budou zneužívat na úkor ostatních tržních subjekt . Jejich jednání je tak t eba posuzovat p ísn ji.

Stejn jako v každém jiném ohledu, mají i v tomto p ípad podniky v dominantním postavení tzv. zvláštní odpovědnost, vlivem které je každé neposkytnutí ur itých informací t etímu subjektu, který tyto informace potřebuje k provozování své innosti, a to i za předpokladu, že diskutované informace jsou p edm tem duševního vlastnictví dominantního podniku, považováno za zneužití dominantního postavení. Dominantní podnik musí tyto informace zároveň poskytnout za „p ím ených a nediskrimina ních“ podmínek.¹² Za zneužití je též považováno jednání podniku, náležejícímu práva duševního vlastnictví k technologii tvo ící ást p íjímaného standardu, který jejich nezbytnost pro výrobu produkt kompatibilních s tímto p íjímaným standardem v pr b hu procesu standardizace zaml el.¹³

V d sledku unijní regulace a p ísn jšího p ístupu sout žních orgán reagujících na tato jednání, je postavení držitel patent ke standardu zna n oslabováno, až v kone ném d sledku se paradoxn z p vodn velmi silné pozice mnohdy m že stát pozice relativn slabá.

3.2.1 Zneužití dominantního postavení podáním zápuřčí žaloby

Krom samotného neposkytnutí licence k duševnímu vlastnictví nebo její poskytnutí za nep ím ených podmínek, totiž rozlišujeme s ohledem na praxi sout žních orgán další,

¹² Viz p ípad T-201/04: Microsoft Corp. v. Commission

¹³ Viz p ípad COMP 38.636: Rambus

mén nápadná jednání, která mohou být v tomto ohledu považována za rozporná s l. 102 SFEU.

Tebaže domáhat se soudního zákazu v i podniku, který nezákonn užívá technologii chrán nou právem duševního vlastnictví jiného podniku, je zcela legitimním subjektivním právem, Komise ve svých nedávných rozhodnutích ve v cech Samsung¹⁴ a Motorola¹⁵ zaujala postoj, že zahájení soudního ízení na základ vlastního patentu, m že být za ur itých p edpoklad také považováno za porušení sout žního práva.

Spole nosti Samsung a Motorola se ob , ve výše zmín ných p ípadech, dožadovaly u ady vnitrostátních soud ň na území lenských stát EU proti spole nosti Apple vydání soudního zákazu výroby ur itých produkt z d vodu zásahu do práv duševního vlastnictví náležejícím ob ma spole nostem. Série t chto soudních ízení byla v médiích asto ozna ována jako tzv. patentové války. V návaznosti na to zahájila Komise šet ení, v jehož záv ru vydala stanovisko, že dožadovat se soudního zákazu je v rozporu s l. 102 SFEU za p edpokladu, že žalovaný podnik vyjád il v li jednat o licenci k užití patentem chrán né technologie.¹⁶ Komise zde vychází z p edpokladu, že situace, kdy soudní zákaz žádá podnik vlastníci patent ke standardizované technologii a který se zavázal k poskytování licencí na základ FRAND podmínek je tímto svým postavením do jisté míry limitován a uplatn ní jeho práv p ed soudem p edstavuje porušení jeho závazku a m že vést k vylou ení ur itých produkt z trhu, což v kone ném d sledku m že poškodit spot ebitele, emuž m l FRAND závazek zabránit p edevším.

3. 2. 1. 1 Motorola v. Apple

Spole nost Apple v pr b hu soudního ízení, vedeného proti ní, p edložila spole nosti Motorola n kolik nabídek na zn ní konkrétní licen ní smlouvy, které zároveň umož ovaly, v p ípad sporu, soudní ur ení konkrétních podmínek. Žádný z návrh nicmén nebyl akceptován a spole nost Motorola pokračovala v uplat ování nároku na soudní zákaz. Ten byl nakonec n meckým soudem vydán, na ež spole nost Motorola p istoupila k jeho aktivnímu prosazování. Spole nost Apple tak byla tlakem, který prosazování soudního zákazu vyvolávalo, nebo jeho úplné prosazení by nepochybn znamenalo nemalou hospodá skou ztrátu, donucena p istoupit na licen ní dohodu obsahující ustanovení, které jí zapovídalo

¹⁴ P ípad AT.39939 - SAMSUNG - ENFORCEMENT OF UMTS STANDARD ESSENTIAL PATENTS

¹⁵ P ípad AT.39985 - MOTOROLA - ENFORCEMENT OF GPRS STANDARD ESSENTIAL PATENTS

¹⁶ BELL, Robert. LITIGATION AS AN ABUSE: EU COMMISSION DRAWS A LINE UNDER "PATENT WARS" COURT ACTIONS. [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.eu-competitionlaw.com/litigation-as-an-abuse-eu-commission-draws-a-line-under-patent-wars-court-actions/>

kdykoli v budoucnu soudně zpochybnit platnost dotčeného patentu.¹⁷ Vzhledem k tomu, že za normálních okolností by společnost Apple na takovou dohodu nejspíš nepřistoupila, shledala Komise takové jednání za rozporné s pravidly hospodářské soutěže. Komise dále ve svém rozhodnutí uvádí, že závazky tohoto typu jsou nepřipustné, nebo žádnému podniku nesmí být únik bráněn v možnosti zpochybnit platnost patentu před soudem.

Společnosti Motorola nebyla uložena žádná pokuta z důvodu neexistence žádné judikatury soudů EU, která by se touto problematikou zabývala a zároveň z důvodu odlišnosti názoru, kterých se dosud v tomto ohledu dobraly vnitrostátní soudy.¹⁸

3.2.1.2 Samsung v. Apple

Společnost Samsung se proti společnosti Apple dožadovala vydání soudního zákazu z důvodu porušení patentu k technologii UMTS, který vlastnila. Komise, podobně jako tomu bylo v případě Motoroly, v rámci předběžného šetření dospěla k závěru, že takové žádosti vzbuzují vzhledem k neexistenci jakéhokoli objektivního odvodnění obavy o slučitelnost s čl. 102 SFEU, přičemž neexistencí objektivního zdvodnění zde Komise rozumí zejména skutečnost, že potenciální nabyvatel licence, podnik Apple, neměl námitky proti uzavření licenční dohody týkající se patentů vázaných ke standardu za podmínek FRAND.¹⁹

V reakci na toto konstatování, přijala společnost Samsung několik závazků, kterými možné porušení pravidel hospodářské soutěže napravila. Šlo zejména o závazek neuplatňovat před žádným evropským soudem po dobu pěti let jakýkoli návrh na soudní zákaz pro porušení patentů používaných v oblasti mobilních zařízení proti jakémukoli potenciálnímu licenčnímu partnerovi, pokud se ten zaváže přijmout zvláštní licenční rámec pro určení FRAND podmínek. Tento rámec tvoří jednak vyjednávací období pro stanovení konkrétních podmínek a jednak možnost následného určení podmínek třetí stranou (soudem nebo arbitrem), nedohodnou-li se strany samy.²⁰

3.2.1.3 Orange-Book Standard a možná změna kursu

účení ve věci návrhu soudního zákazu z důvodu porušení patentového práva nebyla v minulosti před soudy členských států EU nikterak ojedinělá. V nemecké judikatuře

¹⁷ Souhrnná zpráva o rozhodnutí Komise: Věc AT.39985 – Motorola – Prosazování patentů vázaných ke standardu GPRS. [online]. [cit. 2015-04-04].

¹⁸ Tamtéž bod 25

¹⁹ Souhrnná zpráva o rozhodnutí Komise: Věc AT.39939 – Samsung – Vymáhání patentů vázaných ke standardu UMTS. [online]. [cit. 2015-04-04], bod 13

²⁰ Competition policy brief: Standard-essential patents. In: [online]. [cit. 2015-03-10]. ISBN 978-92-79-35553-0 ISSN 2315-3113. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/publications/cpb/2014/008_en.pdf, s. 5

například Spolkový soudní dvůr (Bundesgerichtshof) přijal rozhodnutí, tzv. Orange-Book-Standard, které se problematikou soudních zákazů, požadovaných vlastníky patentů vázaných ke standardu, zabývalo. Podle tohoto rozhodnutí se o zneužití dominantního postavení jedná pouze tehdy, podal-li vlastník patentu návrh na soudní zákaz a i) pokud mu byla předložena protistranou závazná nabídka licenční smlouvy (pro kterou dále platí, že její účinnost nesmí být podmíněna tím, zda soud shledá v paralelním řízení porušení patentu a zároveň nesmí být vlastníkem patentu odmítnuta, pokud by takové odmítnutí znamenalo rozdílné zacházení v porovnání s ostatními držiteli licencí) a ii) pokud protistrana jednala jako by navrhovaná dohoda již byla účinná, užila-li patent před uzavřením licenční smlouvy. Takovým jednáním je myšlena zejména kalkulace licenčního poplatku a jeho zaplacení vlastníkovému patentu.²¹

Výše popisovaná rozhodnutí Komise v případech Samsung a Motorola nicméně naznačují odchylku od praxe stanovené rozsudkem ve věci Orange-Book, zejména pak formulace názoru, že již samotná vle jednat o licenční dohodu s vlastníkem patentu, může být dostatečným předpokladem pro uplatnění tzv. FRAND obrany potenciálním držitelem licence, proti kterému byl podán návrh na soudní zákaz. Je tedy otázkou nakolik tento přístup oslabí postavení vlastníka patentu ke standardu a jaký vliv bude mít tento posun na praxi.

3. 2. 1. 4 Huawei v. ZTE

V reakci na tento odklon od zavedeného přístupu, předložil v dubnu roku 2013 německý soud prvního stupně v Düsseldorfu předložil otázku Soudnímu dvoru Evropské Unie, ve které formuloval několik dotazů, v nichž požaduje po SDEU zodpovědět, zda návrh na vydání soudního zákazu vlastníkem patentu je zneužitím dominantního postavení, a pokud ano, za jakých podmínek jím je.²²

V předloženém řízení se domáhá společnost Huawei, vlastníci patentů vázaných ke standardu technologie LTE, předložili návrh na vydání soudního zákazu, proti společnosti ZTE soudního příkazu, který by zamezil porušování patentu, přikázal by stažení předložených produktů z trhu a donutil by společnost ZTE nahradit škodu společnosti Huawei.

²¹ GALLASCH, Sven. The referral of Huawei v. ZTE to the CJEU: Determining the future of remedies in the context of standard-essential patents. [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: https://www.academia.edu/4107493/The_referral_of_Huawei_v_ZTE_to_the_CJEU_determining_the_future_of_remedies_in_the_context_of_standard-essential_patents

²² COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION. PRESS RELEASE No 155/14: Advocate General's Opinion in Case C-170/13 Huawei Technologies Co. Ltd v ZTE Corp., ZTE Deutschland GmbH. In: [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-11/cp140155en.pdf>

Německý soud se zejména dotazuje na míru aktivní úasti, se kterou musí potenciální držitel licence přistoupit k jednání o licenční dohodu. Tato otázka v zásadě směřuje k poměru přístupu vymezených v rozhodnutích Samsung a Motorola a v rozsudku Orange-Book. Jinými slovy, je na Soudním dvoru, aby posoudil, zda ke konstatování porušení čl. 102 SFEU postačuje pouze jakýkoliv projev ochoty žalované strany vyjednávat o licenčních podmínkách nebo zda tento projev musí být podpořen určitými právními zárukami.²³ Pro každou z variant následně odkládající soud pokládá doplňující otázky, ve kterých se vesměs dotazuje na konkrétní podmínky, které musí být pro ten který přístup splněny.

O podobných otázkách zatím nebylo rozhodnuto, nicméně je již k dispozici stanovisko generálního advokáta Melchiora Watheleta. Ten v něm uvádí, že neposkytnutí licence druhé straně, přestože ta je připravena a ochotna licenční dohodu uzavřít, je porušením FRAND závazku a následné uplatnění nároku z patentu před soudem je zneužitím dominantního postavení. Aby takové jednání nebylo považováno za rozporné s čl. 102 SFEU, musí před každým soudním návrhem směřujícím k ochraně práv duševního vlastnictví předložit vlastník patentu druhé straně písemné sdělení o jejich porušení. Stejně tak je povinen druhé straně předložit písemně vypracovanou nabídku licenční smlouvy, se všemi obsahovými náležitostmi, které jsou pro takovou smlouvu běžné, včetně přesného určení výše licenčního poplatku a způsobu, jakým byla tato hodnota stanovena. Na tuto nabídku musí druhá strana se vši vážností odpovědět. Nesouhlasí-li s obsahem předložené smlouvy, je povinna navrhnout proti-nabídku s uvedením příslušných částí, se kterými nesouhlasí a s odvodněním, proč s nimi nesouhlasí. V případě, že toto jednání druhé strany není míněno vážně nebo je inuováváno nebo iště z taktických důvodů, nejedná se o zneužití dominantního postavení, pokud vlastník patentu přistoupí k vymáhání práv duševního vlastnictví soudní cestou. Za váhavé nebo spekulativní jednání není považována situace, kdy se strany na znění licenční smlouvy sice nedohodnou, ale potenciální držitel licence navrhne, aby konkrétní podmínky stanovil soud nebo rozhodce. V takovém případě je v pořádku požadovat po potenciálním držiteli licence poskytnutí určité bankovní záruky k platbě licenčních poplatků. Stejně tak nemůže být za zneužití dominantního postavení považována žaloba vlastníka patentu na náhradu škody způsobené zneužitím patentu v době před uzavřením licenční dohody.²⁴

²³ Stanovisko generálního advokáta MELCHIORA WATHELETA ve věci C-170/13 Huawei Technologies Co. Ltd proti ZTE Corp., ZTE Deutschland GmbH

²⁴ Tamtéž zejména body 84, 85, 88, 101

Rozhodnutí Komise ve v čech Motorola a Samsung, jakkoliv byla v díl ích aspektech užite ná, p inášejí novou vlnu nejasností a dávají vzniknout dalším otázkám. Skute nost, že v d sledku toho získáme, v rámci ízení o p edb žné otázce ve v ci Huawei v. ZTE, pohled Soudního dvora na tuto problematiku, je nicmén ě nutno hodnotit pozitivn ě. Lze totiž o ekávat, že právn ě tento rozsudek p inese sjednocení pohledu na problematiku zneužití dominantního postavení podáním záp r í žaloby.

4. Střet s obecnými principy práva

Jak bylo nazna eno v kapitole 3., p esné vymezení obsahového rámce FRAND závazku je na samotných smluvních stranách, p í emž každá takto uzav ená dohoda musí být posuzována samostatn ě s ohledem na specifika konkrétního p ípadu. Z povahy v ci proto není možné podmínky FRAND blíže vymezit, nebo ě jejich konkrétní podoba m ťže být v každém p ípad ě jiná. Nicmén ě zmocn ění oprav ující Komisi (eventuáln ě SDEU, v p ípad ě p ezkumu) ud lovat sankce za nedodržení takto vágn ě formulované subjektivní povinnosti, jakkoliv je v tomto p ípad ě tato vágn ost ospravedlnitelná, a míra diskrece, která je p í posouzení nespln ění této povinnosti Komisi p iznána, p edstavuje závažný problém ve vztahu k základním zásadám a princip ěm práva, se kterými se institut FRAND podmínek dostává do rozporu. V této kapitole bude tento rozpor zkoumán s ohledem na zásady nullum crimen, nulla poena sine lege a pom ěován ve vztahu k zásad ě právní jistoty. Na konci by m lo být zjišt ění, zda takto slabý žalobní d vod, ve smyslu jeho rozpornosti s mnohými zásadami a principy práva, je v kone ném d sledku p ece jen ospravedlnitelný nezbytností a p ínosem, který p edstavuje pro sout ěžní právo.

4.1 Trestněprávní povaha sankcí za porušení soutěžního práva

Výše pokut udílených Komisí podnik ěm v d sledku porušení pravidel hospodá ské sout ěže v minulosti p inesla otázku, zda ízení o porušení sout ěžního práva není t eba, právn ě s ohledem na onu výši pokut a jejich punitivní charakter, kvalifikovat jako ízení trestn ě právní. V této souvislosti se hovo í o jisté kriminalizaci sout ěžního práva.²⁵ V návaznosti na to vyvstává další otázka, a sice zda skute nost, že o de facto trestn ě právní záležitosti rozhoduje správní orgán (Komise), není v rozporu se základním lidským právem, na spravedlivé ízení, v jehož rámci má být každá záležitost projednána nestranným soudem.²⁶

²⁵SLATER, Donald, Sébastien THOMAS a Denis WAELBROECK. Competition law proceedings before the European Commission and the right to a fair trial: no need for reform?. s. 41.

²⁶ Úmluva o ochran ě lidských práv a základních svobod. In: ím, 1950., I. VI

Evropský soudní dvůr pro lidská práva (ESLP) ve své rozhodovací praxi jednak vyjádřil souhlas s trestně právní povahou řízení o porušení soutěžního práva²⁷ a jednak opakovaně deklaroval soulad této skutečnosti s právem na spravedlivé řízení, přičemž jej odvodnil požadavkem flexibility a efektivity, který má umožnit ospravedlnit účast subjektů, které nelze označit za nestranné a nezávislé soudy, na předchozím řízení.²⁸ V takovém případě ale musí být zaručena možnost přezkumu rozhodnutí takového orgánu soudem, který v dané věci má plnou jurisdikci, čímž jsou požadavky stanovené v zásadách spravedlivého řízení naplněny.²⁹ Řízení trestně právní povahy v dikci ne-soudního orgánu tedy je v souladu s právem na spravedlivé řízení, musí však v jeho případě být jednotlivým subjektům zaručeny stejné procesní záruky, jako v běžném řízení před soudem.³⁰

V tomto bodě je nicméně třeba poukázat na to, že unijní právní úprava postupuje k povaze soutěžně-právních sankcí zcela odlišně než ESLP a naopak je výslovně považuje za ne-trestně právní.³¹ Zatímco ESLP pro účely posouzení charakteru udělené sankce, upřednostňuje skutečnou povahu diskutované sankce, před formální klasifikací,³² Soudní dvůr Evropské Unie se v tomto s ESLP rozchází a v souladu se zněním unijního předpisu, nepovažuje sankce udělené za porušení práva hospodářské soutěže za trestně právní.³³ Pro účely této práce, budu ale dále vycházet z pohledu ESLP.

4.1.1 Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege

Pakliže má udělená sankce trestně právní charakter, musí pro celé řízení zároveň také platit všechny zásady trestního práva, mezi nimiž patří mimo jiné i zásada (resp. zásady) nullum crimen, nulla poena sine lege. Tato říká, že pouze zákon stanoví, která činnost je trestná a jakým trestem se postihuje, přičemž je dále rozvíjena čtyřmi atributy. Jedním z těchto atributů je požadavek určitosti trestně právní normy (nullum crimen, nulla poena sine lege certa).³⁴ Podle této zásady tak „jednání trestním právem zakázané musí být vyjádřeno jasně, přesně,

²⁷ Viz například případ *Menarini Diagnostics S.R.L. vs. Italy*, ESLP ref. č. 43509/08

²⁸ Příklad *LeCompte, Van Leuven a DeMeyre v. Belgium*; ESLP ref. č. 6878/75; 7238/75, bod 51 a.n.

²⁹ Příklad *Albert a LeCompte v. Belgium*, ESLP ref. č. 7299/75; 7496/76, bod 29 a.n.

³⁰ SCHWEITZER, Heike. The European Competition Law Enforcement System and the Evolution of Judicial Review. [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné

z: <http://www.eui.eu/Documents/RSCAS/Research/Competition/2009/2009-COMPETITION-Schweitzer.pdf>

³¹ Viz EU. Nařízení Rady (ES) č. 1/2003. In: *Úřední věstník EU*. 2002., L 23 bod 5.

³² Příklad *Deweere v. Belgium*, ESLP ref. č. 6903/75, bod 44

³³ Viz například *C-338/00: Volkswagen v. Commission*, body 96-97; *T-276/04: Campagnie Maritime Belge*, bod 66

³⁴ Jelínek, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. Vydání*. Praha: Leges, 2014, 976 s., strana 29

srozumiteln , dostate n ur it a podrobn , aby jednající nem l pochybnosti o tom, kdy a za jakých podmínkách se jeho jednání stává trestným.“³⁵

Povinnost poskytovat licence na základ spravedlivých, p im ených a nediskrimina ních podmínek ovšem st ží p edstavuje formulaci natolik jasnou, p esnou a srozumitelnou, abychom mohli hovo it o spln ní požadavku stanoveného zásadou nullum crimen sine lege ve smyslu p edchozího odstavce, nehled na to, že samotná povinnost je dovozována z judikatury Soudního dvora EU, eventuáln ze Sd lení Komise (viz výše), nikoliv ze zákona, resp. ekvivalentu zákona v unijním právu.

4.2 Právní jistota a FRAND

Právní jistota, definovaná jako míra s jakou m žeme p edpokládat ur itý výsledek v konkrétním p ípad ³⁶, v ur itém sm ru souvisí se zásadou (resp. zásadami) p edchozími. Úrove právní jistoty je tím nižší, ím nejasn ji je zakázané jednání vymezeno. Lze proto íct, že je-li institut FRAND podmínek v rozporu s principem nullum crimen sine lege, odporuje též zásad právní jistoty.

Je však t eba doplnit, že v tší míra právní nejistoty v oblasti práva hospodá ské sout že není v posledních letech nijak neobvyklá. Zapojení mnoha ekonom do tohoto odvtví vedlo k aplikaci ekonomické analýzy na jednotlivé p ípady, což znamenalo jistý posun sm rem od formalistického posuzování sout žního jednání podnik k nahlížení na stejná jednání z pohledu dopadu, který taková jednání zp sobí na trhu (tzv. effect-based approach). Tento p ístup umož ũje na rozdíl od p ístupu formalistického p esn ji rozhodnout, zda zkoumané jednání ve své podstat skute n narušuje hospodá skou sout ž, i nikoliv. Na druhé stran ale p ínáší v tší míru právní nejistoty tržním subjekt m ve vztahu k jasnému vymezení toho, co je protizákonné.³⁷

Na míst je tedy jistá úvaha, zda výhody, které plynou z aplikace tohoto p ístupu, p evyšují nevýhody spojené s v tší mírou právní nejistoty. Stejná úvaha má pak smysl i ve vztahu k FRAND podmínkám a jejich nejasné definici.

³⁵ Tamtéž s. 30

³⁶BUEHLER, Stefan. Enforcing Competition Law in the Presence of Legal Uncertainty: An Economist's Perspective. s. 12., strana 2

³⁷ Tamtéž s. 2

4.3 Mechanismy na vyrovnání konfliktu se základními zásadami práva

Není to ovšem tak, že podnik, u kterého Komise shledá, že neposkytl licenci ke svému duševnímu vlastnictví v souladu s FRAND závazkem, bude bez dalšího potrestán. V tomto právním sporu ívá výhoda ekonomického přístupu k soutěžní právní problematice. Komise v rámci šetření posoudí všechny aspekty konkrétního případu, přičemž v závěru může s ohledem na určitá specifika dospět k závěru pokutu neodlit³⁸ a nařídí pouze nápravu závadné situace.³⁹

Další možností, jak vyvážit rozpor institutu FRAND podmínek s výše uvedenými zásadami, je předložení návrh Komisi ze strany vyšetřovaného podniku, kterými zamýšlí nežádoucí situaci napravit. Komise, pokud shledá předložené závazky dostatečnými ve smyslu zachování nerušené soutěže, může tyto uinit svým rozhodnutím pro navrhuující podnik právně závaznými.⁴⁰

5. Závěr

Lze tedy uzavřít, že a koliv institut FRAND podmínek je v rozporu s některými základními právními zásadami, jeho přínos pro zajištění uspokojivého soutěžního prostředí v kombinaci s výše uvedenými mechanismy, které tento rozpor zmírují, převyšuje negativa, která konflikt se základními zásadami přináší a dostatečně jej tak ospravedlňuje. Je totiž zřejmé, že s ohledem na postavení podniků vlastnicích patentů ke standardizované technologii, jakkoli byla síla tohoto postavení v kapitole 3 relativizována, unijní soutěžní právo, v rámci své ordo-liberální tradice, podobný institut potěbuje. Ve světle tohoto přínosu je tak dle mého názoru přípustné výše uvedené rozpory s právními principy omluvit.

38 Viz případ *Motorola v. Apple* – Komise v tomto případě právně s ohledem na skutečnosti specifické pro tento případ (viz výše), upustila od uložení sankce;

³⁹ EU. Nařízení Rady (ES) . 1/2003. In: *Úřední věstník EU*. 2002., l. 23 bod 1.

⁴⁰ EU. Nařízení Rady (ES) . 1/2003. In: *Úřední věstník EU*. 2002., l. 9 bod 1.